

ماجرای قائم در معراج / فتنه‌ای سخت‌تر از گوساله سامری در آخرالزمان

شناسه خبر : ۱۳۶۳۵ دوشنبه ۳۰ بهمن ۱۴۰۲ - ۱۳:۰۰

در دوران پیامبر اسلام (ص) تبیین مسئله مهدویت و آخرالزمان شکل ویژه‌تری به خود گرفت، به گونه‌ای که گفتمان آن در بین مردم رواج یافت و امت اسلام نسبت به جزئیات آن آگاهی یافته بودند و مدام از آن حضرت نسبت به آخرالزمان و زمان فرا رسیدن آن پرسش می‌کردند.

به گزارش خبرنگار فرهنگی موج خبر، یکی از زیرشاخه‌های بحث مهدویت، مسئله آخرالزمان است که اصل آن، در مقطعی از تاریخ غیبت امام عصر عجل الله تعالی فرجه محقق می‌شود. علت شکل‌گیری این دوران به دلیل آن چیزی است که قرآن با عنوان «نسیان یاد خدا» از آن یاد می‌کند؛ به این معنا که انسان‌ها به جای عبودیت خدا و آبادانی آخرت، به عبودیت «غیر» و دنیاپرستی گرایش می‌یابند و لهو و لعب را تا آنجا ادامه می‌دهند که آثار خشم خدا بر جوامع آشکار می‌شود. بروز فتنه‌های شدید جنی و انسی در عرصه‌های فرهنگی، اقتصادی و ...، بروز جنگ‌های جهانی، گسترش بیماری‌های

ناشناخته، ظهور و بروز موجودات عجیب و آزاردهنده، قیام افراد و گروه‌های خونخوار همچون سفیانی و دجال، پدیدار شدن عذاب‌هایی همچون مسخ (تبدیل ماهیت انسان به موجودی دیگر) و خسف (خالی شدن زیر پا) و در صورت کلی هر آنچه که سبب شود انسان‌ها به استئصال و درماندگی کشیده شوند و مجبور شوند به خداوند و معنویت پناه ببرند. نمونه کوچک این درماندگی و روی آوردن بشریت به سمت خداوند را در ماجرای کرونا مشاهده کردیم.

از این جهت مسئله مهدویت و آخرالزمان به قدری اهمیت دارد که تمام انبیای الهی و ادیان آسمانی به فرا رسیدن آن هشدار انداز داده بودند. پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله فرمود «إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ نَبِيٌّ إِلَّا وَقَدْ أُنْذِرَ الدَّجَالَ أُمَّتَهُ»^۱ یعنی هیچ پیامبری نبوده است مگر اینکه پیروانش را از دجال بر حذر داشته است. بخش‌های زیادی از عهدین یعنی تورات و انجیل نیز به مسئله آخرالزمان اختصاص دارد؛ به عنوان مثال مکاشفه یوحنا آخرین کتاب از کتب «عهد جدید» مسیحیان است که به موضوع آخرالزمان اشاره دارد.

در دوران پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله نیز تبیین مسئله مهدویت و آخرالزمان شکل ویژه‌تری به خود گرفت، به گونه‌ای که گفتمان آن در بین مردم رواج یافت و امت اسلام نسبت به جزئیات آن آگاهی یافته بودند و مدام از آن حضرت نسبت به آخرالزمان و زمان فرا رسیدن آن پرسش‌هایی مطرح می‌کردند و خداوند در قرآن نیز از این دغدغه مردم سخن گفته است. در آیه 25 سوره ملک می‌فرماید «وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ»؛ یعنی «آنها می‌گویند: «اگر راست می‌گویید این وعده چه زمانی است؟» امام حسین علیه السلام در روایتی این آیه را به مهدویت و آخرالزمان نسبت دادند.^۱ بنابراین بخش مهمی از زندگانی پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله به ویژه دوران رسالت ایشان به امر مهدویت و ظهور اختصاص داشت و بلکه باید گفت فلسفه نزول قرآن و نیز تعیین و نصب ولایت و امامت امیر مؤمنان و اهل بیت وحی در پازل مهدویت و ظهور قرار معنا پیدا می‌کنند. از این جهت در بین آیات موضوعی قرآن و احادیث موضوعی اهل بیت علیهم السلام، موضوع مهدویت بیشترین حجم را به خود اختصاص داده است.

حال در ادامه جهت تیمن و تبرک، به حدیثی اشاره می‌شود که نشان می‌دهد مسئله مهدویت و آخرالزمان حتی در ماجرای معراج پیامبر صلی الله علیه و آله نیز مطرح بوده است.

مفضل گوید: امام صادق از پدرانش و ایشان از امیرالمؤمنین نقل می‌کند رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «زمانی که مرا به آسمان سیر دادند، پروردگار عزوجل به من وحی کرد و فرمود: ای محمد، به راستی من یک نظری به زمین کردم و تو را از آن برگزیدم و تو را پیغمبر قرار دادم و از نام خودم برای تو نامی باز گرفتم؛ لذا من محمودم و تو محمدی. سپس دوباره نظری انداختم و علی را در آن انتخاب کردم و او را وصی تو و خلیفه‌ی تو و شوهر دختر تو و پدر ذریه تو قرار دادم

و برای او هم نامی از نام‌های خود برگرفته؛ من اعلام و او علی است و فاطمه و حسن و حسین را از نور شما آفریدم.

سپس ولایت آن‌ها را به ملائک عرضه داشت؛ هر که پذیرفت، نزد من از مقربین شد. ای محمد، اگر بندهای مرا عبادت کند تا بریده شود و مانند مشک پوسیده شود و منکر ولایت آنان نزد من آید، من او را در بهشت جا ندهم و زیر عرش سایه نبخشم، ای محمد، دوست داری آن‌ها را ببینی؟ عرض کردم: بله پروردگارا. خدای عزوجل فرمود: سر بلند کن. سر بلند کردم و ناگاه انوار علی و فاطمه و حسن و حسین و علی بن الحسین و محمد بن علی و جعفر بن محمد و موسی بن جعفر و علی بن موسی و محمد بن علی و علی بن محمد و الحسن بن علی و محمد بن الحسن قائم را دیدم؛ وقائم در وسط آن‌ها مانند ستاره‌ی درخشنده بود. عرض کردم: پروردگارا، این‌ها کیانند؟ فرمود: امامان و این است قائم آنکه حلال مرا حلال کند و حرام مرا حرام کند و به وسیله‌ی او از دشمنانم انتقام بکشم و او راحتِ دوستان من است و اوست که دل شیعیان را شفا می‌دهد از ظالمین و جاهدین و کافرین و لات و عزّی را تروتازه بیرون می‌آورد و آن‌ها را می‌سوزاند و مردم در آن روز به آن‌ها فریفته شوند و در آزمایش قرار گیرند سخت‌تر از فتنه‌ی گوساله و سامری.²

این حدیث در مجموع، پیوستگی مسئله رسالت پیامبر صلی الله علیه و آله و یکی از رویدادهای مهم زندگانی ایشان یعنی معراج و ولایت عترت با موضوع مهدویت و آخرالزمان را نشان می‌دهد. در بحث بعدی به بیان جزئیاتی از معارف این حدیث پرداخته می‌شود. اما به طور خلاصه آنچه که در این روایت نمود خاصی دارد، بروز فتنه‌ای در مقطعی از آخرالزمان است که سخت‌تر از فتنه گوساله و سامری شمرده می‌شود؛ ماجرای که مربوط به دوران رسالت موسی علیه السلام است، آن هنگام که چهل روز به کوه طور رفت و در این مدت امتش با فتنه سامری، گوساله‌ای عجیب و سخنور را پرستش کردند. به تصریح قرآن، سامری خاک زیر پای جبرئیل را آن زمان که قوم موسی علیه السلام از دریا عبور می‌کردند، برداشته بود و بر آن گوساله پاشیده بود. حال، آن فتنه‌ای که در عصر غیبت رخ می‌دهد، از آن فتنه شدیدتر است.

پاورقی:

1. قَالَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنَا اثْنَا عَشَرَ مَهْدِيًّا أَوْلَهُمْ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَآخِرُهُمُ النَّاسِخُ مِنْ وَلَدِي وَهُوَ الْإِمَامُ الْقَائِمُ بِالْحَقِّ يَحْيِي اللَّهُ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَ يُظْهِرُ بِهِ دِينَ الْحَقِّ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ لَهُ غَيْبَةٌ يَرْتَدُّ فِيهَا أَقْوَامٌ وَ يَثْبُتُ عَلَى الدِّينِ فِيهَا آخَرُونَ فَيُودُونَ {فَيُؤَدُّونَ} وَ يُقَالُ لَهُمْ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ أَمَا إِنْ الصَّابِرَ فِي غَيْبَتِهِ عَلَى الْأَذَى

وَ التَّكْذِيبِ بِمَنْزِلَةِ الْمُجَاهِدِ بِالسَّيْفِ بَيْنَ يَدَيِ رَسُولِ اللَّهِ.

که قیام به حق می کند؛ خداوند زمین را بعد از مردنش به وسیله ی او زنده می کند. (روم/24) هم به وسیله ی او دین حق (اسلام) را زنده می کند. و بر همه ی ادیان غالب سازد، هر چند مشرکان کراحت داشته باشند! (صف/9) او غیبتی دارد که در آن مردم بسیاری از دین برمی گردند. و گروهی دیگر بر دین حق (اسلام) ثابت باشند. برخی [از روی سرزنش] به آن ها می گویند: مَتَى هَذَا الْوَعْدِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ اما آگاه باشید آن ها که در غیبت وی با تحمل رنج ها و تکذیب بی دینان بر عقیده ی خود ثابت می مانند، مثل کسانی هستند که با شمشیر در رکاب رسول خدا جهاد کردند! (بحار الأنوار، ج 51، ص 133)

2. عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (مَا أَسْرَى بِي إِلَى السَّمَاءِ أَوْحَى إِلَيَّ رَبِّي جَلَّ جَلَالُهُ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنِّي أَطَلَمْتُ إِلَى الْأَرْضِ أَطْلَعَهُ فَاخْتَرْتُكَ مِنْهَا فَجَعَلْتُكَ نَبِيًّا وَ شَقَقْتُ لَكَ اسْمًا مِنْ أَسْمَائِي فَأَنَا الْمُحَمَّدُ وَأَنْتَ مُحَمَّدٌ ثُمَّ أَطَلَمْتُ الثَّانِيَةَ فَاخْتَرْتُ مِنْهَا عَلِيًّا وَ جَعَلْتُهُ وَصِيكَ وَ خَلِيفَتَكَ وَ زَوْجَ ابْنَتِكَ وَ شَقَقْتُ لَهُ اسْمًا مِنْ أَسْمَائِي فَأَنَا الْعَلِيُّ الْأَعْلَى وَ هُوَ عَلِيٌّ وَ جَعَلْتُ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ (مَنْ نُوِرُكُمْ ثُمَّ عَرَضْتُ وَلَاتِيَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَمِنْ قِبَلِهَا كَانَ عِنْدِي مِنَ الْمُقَرَّبِينَ يَا مُحَمَّدُ لَوْ أَنَّ عَبْدًا عَبْدَنِي حَتَّى يَنْقُطَعَ وَ يَصِيرَ كَالشَّنِّ الْبَالِي

ثُمَّ أَتَانِي جَاحِدًا لَوْلَاتِيَهُمْ مَا اسْتَكْنَتْهُ جَنَّتِي وَلَا أَطْلَعْتُهُ تَحْتَ عَرْشِي يَا مُحَمَّدُ أَنْ تُحِبَّ أَنْ تَرَاهُمْ فَلْتُمْ يَا رَبِّ فَقَالَ عَزَّ وَ جَلَّ أَرْفَعُ رَأْسَكَ فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَإِذَا أَنَا بِأَنْوَارِ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ عَلِيٌّ بِنَ الْحُسَيْنِ وَ مُحَمَّدٌ بِنَ عَلِيٍّ وَ جَعْفَرُ بِنَ مُحَمَّدٍ وَ مُوسَى بِنَ جَعْفَرٍ وَ عَلِيٌّ

بِنَ مُوسَى وَ مُحَمَّدٌ بِنَ عَلِيٍّ وَ عَلِيٌّ بِنَ مُحَمَّدٍ وَ الْحَسَنُ بِنَ عَلِيٍّ وَ الْحُجَّةُ بِنَ الْحَسَنِ الْقَائِمُ فِي وَسْطِهِمْ كَأَنَّهُ كَوْكَبٌ دُرِّيُّ فَلْتُمْ يَا رَبِّ مِنْ هَؤُلَاءِ قَالَ هَؤُلَاءِ الْأَنْبِيَاءُ وَ هَذَا الْقَائِمُ الَّذِي يُحِلُّ حِلَالِي وَ يُحَرِّمُ حَرَامِي وَ بِهِ اتَّقِمُ مِنْ أَعْدَائِي وَ هُوَ رَاحَةُ لَاؤِلِيَّائِي وَ هُوَ الَّذِي يَشْفِي قُلُوبَ شَيْعَتِكَ

مِنَ الطَّالِبِينَ وَ الْجَاحِدِينَ وَ الْكَافِرِينَ فَيُخْرِجُ الْأَلَاتِ وَ الْعُرَى طَرَبِينَ فَيُخْرِقُهُمَا فَلْيَفْتِنْتَهُ النَّاسُ بِهِمَا يَوْمَئِذٍ أَشَدُّ مِنْ فِتْنَةِ الْبَيْطِ وَ السَّامِرِيِّ.

انتهای پیام/

انتهای پیام/